

РОЗДІЛ 6: ІНШІ ПОТОКИ

1. ВСТУП

Інші потоки являють собою зміни у вартості активів і зобов'язань, які не є результатом операцій. Причина того, що ці потоки не є операціями, пов'язана з тим, що вони не відповідають одній або більше ознакам операцій. Наприклад, залучені інституціональні одиниці можуть діяти не за взаємною згодою, як, наприклад, у випадку безоплатного вилучення активів. Буває, що зміна може бути пов'язана із стихійним лихом, таким як, наприклад, землетруси, а не суто економічним явищем. Альтернативно вартість активу, виражена в іноземній валюті, може змінюватися внаслідок зміни валютного курсу.

2. ІНШІ ЗМІНИ АКТИВІВ І ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

6.01 Визначення: Інші зміни активів та зобов'язань - це економічні потоки, які відбуваються не внаслідок операцій, що відображаються на рахунку фінансових операцій та рахунку операцій з капіталом, що призводять до зміни вартості активів і зобов'язань.

Вирізняються два типи інших змін. Перший складається із змін в обсязі активів і зобов'язань. Другий - через номінальні доходи і збитки від зміни вартості.

2.1 Інші зміни в обсязі активів і зобов'язань

(з К.1 по К.6)

6.02 На рахунку операцій з капіталом вироблені та невироблені активи можуть надходити і залишати сектор в результаті придбання та вибуття активів, споживання основного капіталу або доповнення, вилучення та періодичні втрати запасів. На рахунку фінансових операцій фінансові активи та зобов'язання надходять до системи на момент прийняття боржником майбутнього зобов'язання зі сплати кредиторі і залишають систему на момент виконання цього зобов'язання.

6.03 Інші зміни обсягів активів і зобов'язань включають потоки, що дозволяють активам і зобов'язанням надходити та залишати рахунки не в результаті операцій. Наприклад, надходження та вилучення внаслідок відкриття, виснаження та зменшення природних ресурсів.

6.04 Інші зміни обсягів активів і зобов'язань, також включають в себе вплив виняткових, непередбачених зовнішніх подій, які не носять економічний характер, та зміни в результаті рекласифікації або реструктуризації інституціональних одиниць або активів і зобов'язань.

6.05 Інші зміни обсягів активів і зобов'язань охоплюють шість категорій:

а) Економічна поява активів (К.1);

- b) Економічне зникнення невироблених активів (К.2);
- c) Катастрофічні втрати (К.3);
- d) Безоплатне вилучення (К.4);
- e) Інші зміни в обсязі, не віднесені до інших категорій (К.5); та
- f) Зміни в класифікації (К.6).

2.1.2 Економічна поява активів (К.1)

6.06 Економічна поява активів - це збільшення обсягів вироблених та невироблених активів, які не є результатом виробництва.

До неї включаються:

- a) Історичні пам'ятки, наприклад, ті споруди чи місця, що мають особливе археологічне, історичне або культурне значення, коли їх вартість вперше відображається у балансі;
- b) Такі цінності, як дорогоцінні камені, антикваріат і предмети мистецтва, коли висока вартість чи художня значущість об'єкта, який не обліковується, вперше відображається у балансі;
- c) Відкриття експлуатованих надрових ресурсів, як-от встановлені запаси вугілля, нафти, природного газу, металевих і неметалевих корисних копалин. Ця категорія також охоплює дооцінки вартості запасів, коли розробка стає економічно виправданою в результаті технологічного прогресу або зміни відповідних цін;
- d) Природний приріст необроблюваних біологічних ресурсів, таких як ліси та природні запаси риби, якщо зростання цих економічних активів не знаходиться під прямим контролем, відповідальністю та управлінням інституційної одиниці і, отже, не розглядається як виробництво;
- e) Передача інших природних ресурсів до господарській діяльності: природні ресурси, які змінюють статус і відносяться до економічних активів. До прикладів відносяться початкова експлуатація незайманих лісів, передача неосвоєної чи занедбаної землі до землі, що може бути використана в господарській діяльності, освоєння землі та первісні витрати на екстракцію води. Природні ресурси можуть також набувати цінності внаслідок здійснення економічної діяльності. Наприклад, земля може бути визнана цінною в результаті розробки чи будівництва під'їзної дороги неподалік. Вартість поліпшення землі відображається як валове нагромадження основного капіталу, при цьому сума будь-якого перевищення збільшення вартості землі на вартість поліпшення землі відображається як економічна поява;
- f) Якісні зміни природних ресурсів у зв'язку зі зміною економічного використання. Зміна якості відображаються як зміна об'єму. Якісні зміни, що відображаються в цій статті, є еквівалентом змін економічного використання, яке відображається як зміни в класифікації (див. пункт 6.21). Наприклад, рекласифікація оброблюваних земель

до земель, виділених під забудову, може призвести до збільшення вартості, а також до зміни в класифікації.

У цьому випадку актив вже відповідає визначенню активу, а появою активу вважається саме зміна якості внаслідок зміни економічного використання. Ще одним прикладом є збільшення вартості молочної худоби при відправці на забій раніше, ніж очікувалося;

- g) Первісна поява вартості від надання контрактів з правом передачі, оренди, ліцензій або дозволів. Цінність від таких контрактів, оренди, ліцензій або дозволів представляє собою актив, якщо цінність прав, які вони надають, перевищує розмір оплати і власник може нею скористатися, при передачі прав іншим особам; та
- h) Зміна вартості гудвіла і маркетингових активів, які матеріалізуються, коли інституційні одиниці продаються за цінами, що перевищує суму їх власних коштів (див. пункти 7.05-7.07). Перевищення ціни придбання над власними коштами називається придбаний гудвіл та маркетингові активи. Гудвіл, не підтверджений покупкою/продажем, не розглядається в якості економічного активу.

2.1.2 Економічне зникнення невироблених активів (К.2)

6.07 До економічного зникнення невироблених нефінансових активів включаються:

- a) Виснаження природних ресурсів, яке охоплює зменшення цінності покладів ресурсів, та виснаження необроблюваних біологічних ресурсів, що відповідають визначенню активів (див. пункт 6.06e) в результаті збору врожаю, вирубування лісів або використання поза межами стійкого рівня видобутку. Багато можливих записів в цій статті за своїм змістом є протилежними до записів, описаних у пунктах 6.06c-6.06f;
- b) Інші економічні зникнення невироблених активів, до яких входять:
 - (i) Списання вартості придбаного гудвіла та маркетингових активів; та
 - (ii) припинення переваг, наданих контрактами з правом передачі, орендою, ліцензіями й дозволами.

2.1.3 Катастрофічні втрати (К.3)

6.08 Катастрофічні втрати, що відображаються як інші зміни обсягу, виникають при великомасштабних, незв'язаних та об'єктивних подіях, які руйнують економічні активи.

6.09 До таких подій відносяться сильні землетруси, виверження вулканів, цунамі, надзвичайно потужні урагани, посухи та інші стихійні лиха; військові дії, масові заворушення та інші політичні події, а також техногенні катастрофи, такі як великі скидання токсичних речовин або викиди радіоактивних частинок в повітря. Приклади таких подій включають:

- a) Погіршення якості землі, викликане повінню чи шкодою, завданою вітром;
- b) Знищення культивованих активів внаслідок посухи чи епідемії захворювання;
- c) Руйнування будівель, обладнання або цінності внаслідок лісових пожеж чи землетрусів; і
- d) Випадкова загибель валюти чи цінних паперів на пред'явника в результаті стихійних лих або політичних подій, або знищення доказів володіння.

2.1.4 Безоплатне вилучення (К.4)

- 6.10 Безоплатні вилучення настають при вилученні державними органами чи іншими інституційними одиницями активів інших інституційних одиниць, в тому числі одиниць-нерезидентів, без повної компенсації, з причин, не пов'язаних зі сплатою податків, штрафів або аналогічних зборів. Вилучення майна, пов'язаного зі злочинною діяльністю вважається штрафом. Невідшкодована частина такого одностороннього вилучення відображається як інші зміни в обсязі.
- 6.11 Відчуження закладеної нерухомості й передача майна кредиторам не відображається як безоплатне вилучення, оскільки явно чи за загальним розумінням, в угоді між сторонами можливість таких заходів передбачена.

2.1.5 Інші зміни обсягу, не віднесені до інших категорій (К.5)

- 6.12 Інші зміни обсягу, не віднесені до інших категорій, є наслідками несподіваних подій щодо економічної вартості активів.
- 6.13 До прикладів змін обсягу, не віднесених до інших категорій, щодо нефінансових активів включаються:
- a) Непередбачені застарівання. До припущень, що використовуються при визначенні споживання основного капіталу, не включається непередбачене застарівання основного капіталу. Відображувані суми щодо очікуваного застарівання можуть виявитися нижчими від розміру фактичного застарівання. Тому, необхідно відображати зменшення вартості основних засобів, наприклад, внаслідок впровадження більш досконалих технологій;
 - b) Відмінності між резервами, що включаються до споживання основного капіталу для звичайних втрат та фактичних збитків. Споживання основного капіталу не поширюється на непередбачені пошкодження та очікувані суми звичайно очікуваних втрат можуть виявитися нижчими або вищими від реальних втрат. Тому необхідно здійснювати коригування для врахування непередбаченого зниження чи збільшення вартості основних засобів у зв'язку з цими подіями. Ці втрати не є достатньо великими для визнання їх катастрофічними;

- c) При визначенні споживання основного капіталу погіршення якостей основних засобів не враховується.
До нього включається зниження вартості основних засобів, наприклад, внаслідок непередбачуваних наслідків кислотності в повітрі чи дощу на будівельні поверхні чи кузови автомобілів;
- d) Відмова від виробничих потужностей до завершення процесу чи використання в господарській діяльності;
- e) Надзвичайні втрати товарно-матеріальних запасів (наприклад, внаслідок пожежі, пограбування чи зараження зерносховищ комахами), які не розглядаються як катастрофічні втрати.

6.14 Приклади змін обсягу, не віднесених до інших категорій, щодо фінансових активів і зобов'язань включають:

- a) Втрата валюти або цінних паперів на пред'явника з причин (наприклад, збиток від пожежі або крадіжки), що не вважаються катастрофічними, а також вилучення з обігу валюти, яка більше не може використовуватися, за винятком випадків рекласифікації валюти до категорії цінностей;
- b) Зміни у фінансових вимогах внаслідок списань. Вони не включаються до рахунку фінансових операцій, у зв'язку з відсутністю взаємної домовленості між сторонами. Зокрема, кредитор може вирішити, що фінансова вимога є безнадійною заборгованістю, наприклад, через банкрутство або ліквідацію, і списує вимогу зі свого балансу. Рішення кредитора про те, що вимога є безнадійною заборгованістю відображається як інші зміни обсягу активів. Відповідне зобов'язання також списується з балансу боржника для рівності в економіці в цілому. Винятком з цього загального принципу є податки та соціальні внески, що підлягають сплаті на користь органу державного управління, див. пункт 6.15d;
- c) Зміни страхування життя, прав на ренту та пенсійних прав внаслідок змін демографічних припущень;
- d) Резерви виконань за стандартними гарантійними схемами, коли очікувані виконання перевищують очікувані платежі й відшкодування.

6.15 До інших змін обсягу, не віднесені до інших категорій, не включаються:

- a) Зміни фінансових вимог внаслідок списань, які відображають фактичну ринкову вартість фінансових вимог, що торгуються: вони враховуються на рахунку переоцінки;
- b) Списання заборгованості за взаємною домовленістю між боржником і кредитором (анулювання боргу або прощення боргу): відображається як операція між кредитором і боржником (див. пункти 4.165.f).
- c) Відмова від сплати боргу: одностороннє скасування зобов'язання боржника не визнається;

- d) податки та соціальні внески, що підлягають сплаті органам державного управління, які визнаються останніми як сумнівна заборгованість (див. пункти 1.57, 4.27 і 4.82).

2.1.6 Зміни в класифікації (К.6)

6.16 Зміни в класифікації включають зміни в галузевій класифікації та в структурі інституційної одиниці, та зміни в класифікації активів і зобов'язань.

2.1.6.1 Зміни в галузевій класифікації та структурі (К.61)

- 6.17 Перенесення однієї інституційної одиниці з одного сектора до іншого призводить до переведення всього балансу. Наприклад, якщо інституційна одиниця, що віднесена до сектора домогосподарств, стає фінансово відокремленою від свого власника, її може бути віднесено квазі-корпорацій і перенесено до сектора нефінансових корпорацій.
- 6.18 Зміни в галузевій класифікації призводять до переведення всього балансу з одного сектору чи підгалузі до іншого. Перенесення може призвести до консолідації або деконсолідації активів і зобов'язань, які також включатимуться до цієї категорії.
- 6.19 До змін в структурі інституціональних одиниць включаються поява чи зникнення певних фінансових активів і зобов'язань, що впливають з корпоративної реструктуризації. Якщо корпорація перестає існувати в якості самостійної юридичної особи у зв'язку з її поглинанням однією чи кількома корпораціями, всі фінансові активи та зобов'язання, у тому числі акції та інший власний капітал, що виник між цією корпорацією та корпораціями, які її поглинули, виключаються з Системи. Однак купівля акцій та іншого власного капіталу корпорацій в рамках злиття відображається як фінансова операція між корпорацією, що придбає, та її попередніми власниками. Заміна існуючих акцій акціями корпорації, що придбає, чи нової корпорації, відображається як викуп акцій, що супроводжується випуском нових акцій. Фінансові активи та зобов'язання, що існували між корпорацією, що поглинається, та третіми сторонами, залишаються незмінними, і переходять до корпорації, що поглинає.
- 6.20 Коли корпорація юридично поділяється на дві або більше інституційних одиниць, поява фінансових активів і зобов'язань дзеркально відображається як зміни галузевої класифікації та структури.

2.1.6.2 Зміни в класифікації активів і зобов'язань (К.62)

- 6.21 Зміни в класифікації активів і зобов'язань виникають тоді, коли активи і зобов'язання з'являються в одній категорії балансу на початок періоду і в іншій категорії балансу на кінець періоду. Приклади включають зміни в землекористуванні і передачу житла для комерційного використання, і навпаки. Для землі обидва записи (негативний запис у старій категорії та позитивний запис у новій категорії) здійснюються на однакову суму. Будь-яка зміна вартості землі в результаті такої зміни у використанні відображається як зміна обсягу, а не

переоцінка а, отже, як економічна поява активів чи економічне зникнення невикористаних активів.

- 6.22 Поява або зникнення монетарного золота, що зберігається у формі золотих злитків, не може бути створена фінансовою операцією, і надходить чи виключається із системи через інші зміни обсягу активів.
- 6.23 Щодо золотих злитків в класифікації виникає особливий випадок змін. Золото в злитках може бути фінансовим активом у вигляді монетарного золота, або цінністю у вигляді немонетарного золота, залежно від власника і мотивації володіння. Монетизація представляє собою зміну в класифікації золота в злитках з немонетарного у монетарне. Демонетизація представляє собою зміну в класифікації золота в злитках з монетарного у немонетарне.
- 6.24 Операції, пов'язані з золотом у злитках, відображаються таким чином:
- a) Коли фінансовий орган продає золото в злитках, яке є резервним активом для інституційної одиниці-нерезидента, яка не є фінансовим органом чи для інституційної одиниці-резидента, відображається операція з немонетарним золотом. Демонетизація золота у вигляді зміни в класифікації золота в злитках з монетарного у немонетарне відбувається безпосередньо перед операцією і записується як інші зміни в обсязі активів фінансового органу.
 - b) Коли фінансовий орган придбає золото в злитках у інституційної одиниці-резидента чи інституційної одиниці-нерезидента, для власних резервних активів, і при цьому таке золото ще не є резервним активом, то відображається операція з немонетарним золотом. Монетизація золота внаслідок зміни класифікації золота в злитках і перенесення з немонетарного у монетарне відбувається відразу після операції і відображається як інші зміни в обсязі активів фінансового органу.
 - c) Коли покупець і продавець є фінансовими органами окремих країн і обидва володіють золотом в злитках у якості своїх резервних активів, відбувається операція з золотом в злитках, яка відображається на рахунку фінансових операцій.
 - d) В інших випадках, золото в злитках завжди є немонетарним і відображаються операції з немонетарним золотом.

Наведені вище випадки, що стосуються фінансового органу, також застосовуються і до міжнародної фінансової організації.

6.25 До змін в класифікації активів і зобов'язань не включається конвертація боргових цінних паперів в акції, яка відображається як дві окремі фінансові операції.

2.2 Номінальні доходи і збитки від зміни вартості активів (K7)

6.26 На рахунку переоцінки відображаються номінальні доходи і збитки від зміни вартості активів, що нараховуються протягом звітного періоду у власників активів і зобов'язань, які таким чином відображають зміни в рівні і структурі їх цін. Номінальні доходи

і збитки від зміни вартості активів (категорія К.7) включають нейтральні доходи й збитки від зміни вартості активів (підкатегорія К.71). і реальні доходи і збитки від зміни вартості активів (підкатегорія К.72).

6.27	Номінальні доходи і збитки від зміни вартості активів (К.7) є збільшенням або зменшенням вартості активу, що нараховується у економічного власника в результаті збільшення або зменшення його ціни. Номінальні доходи і збитки від зміни вартості фінансових зобов'язань є зменшенням чи збільшенням оцінки зобов'язання в результаті зменшення чи збільшення його ціни.
------	--

6.28 Дохід від збільшення вартості виникає при збільшенні вартості активу чи зменшенні вартості зобов'язання. Збитки від зменшення вартості виникають при зменшенні вартості активу чи збільшенні вартості зобов'язання.

6.29 Номінальними доходами і збитками від зміни вартості активів, що відображаються на рахунку переоцінки, є реалізовані чи нереалізовані доходи і збитки, що нараховуються на вартість активів чи зобов'язань. Дохід від збільшення вартості вважається реалізованим тоді, коли відповідний актив продається, погашається, використовується або іншим чином відчужується, чи погашається зобов'язання. Нереалізований дохід - це дохід, що нараховується на вартість активу, що перебуває у власності, чи на зобов'язання, що підлягає сплаті, на кінець звітного періоду. Реалізований дохід - це зазвичай дохід, що отримується за весь період володіння активом чи обов'язку зі сплати зобов'язання, незалежно від того, чи збігається цей період зі звітним періодом. Однак, оскільки доходи і збитки від зміни вартості відображаються за методом нарахування, відмінність між реалізованими і нереалізованими доходами й збитками не відображається у класифікації та рахунках, хоча вона і має цінність для певних цілей.

6.30 До доходів і збитків від зміни вартості включаються всі доходи і збитки щодо нефінансових активів, фінансових активів та зобов'язань. Таким чином, до цієї статті також включаються доходи і збитки від зміни вартості всіх видів запасів товарів у виробників, в тому числі незавершеного виробництва.

6.31 Номінальні доходи і збитки від зміни вартості можуть нараховуватися на отримані активи чи зобов'язання, що виникли протягом будь-якого періоду часу в звітному періоді, а не тільки щодо активів чи зобов'язань, які відображаються в балансі на початок та/або кінець звітного періоду.

Номінальні доходи і збитки від зміни вартості, що нараховуються у власника конкретного активу чи зобов'язання, або певна кількість активу чи зобов'язання конкретного типу між двома моментами часу визначаються як «поточна вартість цього активу чи зобов'язання в пізніший момент часу за вирахуванням поточної вартості цього активу чи зобов'язання на більш ранній момент часу», припускаючи, що сам актив чи зобов'язання не змінилися в якісному чи кількісному виразі, в продовж цього часу.

6.32 Номінальний дохід від зміни вартості (G), що нараховується на певну кількість q активу з моменту o до моменту t, може бути виражений наступною формулою: $G = (p_t - p_o) \times q$,

6.33 де p_o і p_t - це ціни активу на момент часу o та t відповідно. Для фінансових активів і зобов'язань з фіксованою поточною вартістю в національній валюті p_o та p_t становлять одиницю за визначенням, а номінальний дохід від зміни вартості завжди дорівнюватиме нулю.

6.34 Для розрахунку номінальних доходів чи збитків від зміни вартості необхідно оцінити надходження та вибуття активів у такий же спосіб, як вони відображені на капітальних та фінансових рахунках,

при цьому, залишки активів повинні оцінюватися у такий же спосіб, як вони відображені в балансі. Для основних засобів вартість придбання - це сума, що сплачується покупцем виробнику чи продавцю, а також пов'язані витрати на передачу права власності, понесені покупцем. Вартість реалізації існуючого об'єкту основних фондів - це сума, отримана продавцем від покупця за вирахуванням витрат на передачу права власності, понесених продавцем.

6.35 Винятком для ситуації, описаної в пункті 6.34 є випадок, коли сплачена ціна відрізняється від ринкової вартості активу. У цьому випадку переказ капіталу відображається як різниця сплаченої ціни та ринкової вартості, а придбання відображається за ринковою вартістю. Зокрема, таке відбувається при операціях в неринкових секторах.

6.36 Розрізняють чотири різних ситуації, що призводять до номінальних доходів і збитків від зміни вартості:

- a) Активи, що утримуються протягом звітного періоду: номінальні доходи від зміни вартості, що нараховуються протягом звітного періоду, дорівнюють балансовій вартості на кінець періоду за вирахуванням споживання основного капіталу у звітному періоді. Ці значення є оцінними значеннями активів, якщо б вони були придбані на момент складення балансу. Номінальний дохід не реалізовано;
- b) Актив, що утримується на початок періоду і який продається протягом періоду: номінальний дохід від зміни вартості нараховується в сумі, що дорівнює вартості продажу за вирахуванням балансової вартості на початок та споживання основного капіталу у звітному періоді, що відбувся до продажу. Номінальний дохід реалізовано;
- c) Активи, придбані протягом періоду та залишаються на балансі на кінець звітного періоду. Нарахований дохід від зміни вартості дорівнює балансовій вартості на кінець звітного періоду, за вирахуванням вартості придбання та будь-якого споживання основного капіталу протягом звіт звітного періоду. Номінальний дохід не реалізовано
- d) Активів, що придбається та продається протягом звітного періоду: нарахований дохід від зміни вартості активу дорівнює вартості на момент продажу за вирахуванням вартості при придбанні та будь-якого споживання основного капіталу у звітному періоді між моментом придбання та моментом продажу. Номінальний дохід реалізовано.

6.37 Включаються номінальні доходи й збитки від зміни вартості, що нараховуються на активи й зобов'язання, незалежно від того, чи реалізовані вони чи ні. Вони відображаються на рахунку переоцінки відповідних секторів, економіки в цілому й решти світу.

2.2.1 Нейтральні доходи й збитки від зміни вартості (К.71)

6.38 Визначення: Нейтральні доходи й збитки від зміни вартості (К.71) активів чи зобов'язань - це сума доходів й збитків від зміни вартості, що нараховуються при зміні ціни активу або зобов'язання з плином часу в такий же пропорції, що відповідає загальному рівню цін.

- 6.39 Нейтральні доходи й збитки від зміни вартості визначаються для полегшення визначення реальних доходів і збитків від зміни вартості, що перерозподіляють реальну купівельну спроможність між секторами.
- 6.40 Позначимо загальний індекс цін через r . Нейтральний дохід від зміни вартості (NG) щодо певної кількості q активу між моментом o та t можна виразити за допомогою наступної формули:

$$NG = p_o \times q (r_t/r_o - 1),$$
де $p_o \times q$ - це поточна вартість активу в момент часу o , а r_t/r_o фактор зміни загального індексу цін між моментами o та t . Такий же вираз r_t/r_o застосовується щодо всіх активів та зобов'язань.
- 6.41 Загальний індекс цін, що має застосовуватися при розрахунку нейтральних доходів та збитків від зміни вартості - це індекс цін для кінцевих витрат.
- 6.42 Нейтральні доходи та збитки відображаються на рахунку нейтральних доходів та збитків від зміни вартості, який є субрахунком рахунку переоцінки секторів, економіки в цілому і решти світу.

2.2.2 Реальні доходи і збитки від зміни вартості (K.72)

6.43 Визначення: Реальні доходи і збитки від зміни вартості (K.72) активів і зобов'язань - це різниця між номінальними і нейтральними доходами і збитками від зміни вартості цього активу.

- 6.44 Реальні доходи від зміни вартості (RG) щодо певної кількості q активу між моментом o та t визначається за формулою: $RG = G - NG$
або $RG = (p_t/p_o - r_t/r_o) \times p_o \times q$
- 6.45 Таким чином, значення реальних доходів і збитків від зміни вартості активів і зобов'язань залежать від руху їх цін протягом періоду, що розглядається, в порівнянні з середнім рухом інших цін, що вимірюється загальним індексом цін.
- 6.46 Реальні доходи і збитки від зміни вартості відображаються на рахунку реальних доходів і збитків від зміни вартості, який є субрахунком рахунку переоцінки.

2.2.3 Доходи і збитки від зміни вартості за типами фінансових активів та зобов'язань

Монетарне золото і спеціальні права запозичення (СПЗ) (AF.1)

- 6.47 Оскільки ціни на монетарне золото, як правило, вказані в доларах США, на вартість монетарного золота впливають доходи і збитки від зміни вартості через зміну обмінного курсу, а також ціна на самого золота.
- 6.48 Оскільки спеціальні права запозичення представляють кошик валют, їх вартість в національній валюті, а тому і значення доходів і збитків від зміни вартості змінюється залежно від курсів валют у кошику по відношенню до національної валюти.

Валюта і депозити (AF.2)

- 6.49 Поточні значення валюти й депозитів в національній валюті з плином часу залишаються незмінними. «Ціна» такого активу завжди дорівнює одиниці, а кількість задається кількістю одиниць валюти, в яких вони виражені. Номінальні доходи і збитки від зміни вартості таких активів завжди дорівнюють нулю. З цієї причини різниця між значеннями залишків таких активів на початок або кінець звітного періоду повністю враховується за допомогою значень операцій за активами, за винятком інших змін обсягу. Це рідкісний випадок, при якому, як правило, такі операції можна вивести на підставі змін показників балансу.
- 6.50 Нарахування відсотків за депозитами відображається на рахунку фінансових операцій як одночасне реінвестування у депозити.
- 6.51 До запасів іноземної валюти й депозитів, деномінованих в інших валютах, включаються доходи й збитки від зміни вартості у зв'язку зі зміною курсу валют.
- 6.52 Для розрахунку нейтральних та реальних доходів і збитків від зміни вартості активів із фіксованим поточним значенням необхідні дані щодо часу та значень операцій разом із значеннями балансу на початок та кінець звітного періоду. Припустимо, протягом звітного періоду розміщується та відкликається депозит, при цьому, загальний рівень цін зростає. Нейтральний дохід від депозиту складає позитивну суму, а реальний дохід - негативну, причому сума залежить від тривалості розміщення депозиту та рівня інфляції. Ці реальні збитки неможливо відобразити без даних про суму операцій протягом звітного періоду і часу їх здійснення.
- 6.53 Загалом, можна зробити висновок, що якщо загальна абсолютна сума позитивних і негативних операцій є великою порівняно з залишками балансу на початок і кінець звітного періоду, наближені оцінки нейтральних та реальних доходів і збитків від зміни вартості фінансових активів і зобов'язань з фіксованими поточними значеннями, основаними тільки на даних балансу можуть бути не дуже задовільними. Навіть відображення сум фінансових операцій на валовій основі (тобто депозити, що вносяться та знімаються окремо відображаються окремо від загальної суми депозитів мінус зняття) не може вважатися достатнім без інформації про терміни депозитів.

Боргові цінні папери (AF.3)

- 6.54 Коли здійснюється емісія довгострокових боргових цінних паперів, таких як облігації, з премією чи з дисконтом, в тому числі облігацій з великим дисконтом та нульовим купоном, різниця між ціною їх емісії та номінальною вартістю чи вартістю погашення при закінченні терміну вимірює відсотки, які емітент зобов'язаний сплатити протягом всього терміну боргового цінного паперу. Такі відсотки відображаються як дохід від власності, що сплачується емітентом довгострокового боргового цінного паперу, та отримуються власником цінного паперу, на додаток до будь-якого купонного доходу, фактично виплаченого емітентом через певні проміжки часу протягом усього терміну боргового цінного паперу.

- 655 Нарахування відсотків за депозитами відображається на рахунку фінансових операцій як одночасне реінвестування в борговий цінний папір власником цінного паперу. Тому вони на рахунку фінансових операцій відображаються як придбання активів, які додаються до існуючих активів. Таким чином, поступове збільшення ринкової вартості довгострокового цінного паперу, яке пов'язане з накопиченням нарахованого реінвестованого доходу, відображає зростання обсягу непогашеної основної суми боргу (тобто, в розмірі активу). По суті, це збільшення кількості чи обсягу, а не збільшення ціни. Воно не призводить до доходу від збільшення вартості для власника довгострокового цінного паперу чи збитку від зменшення вартості для емітента. Боргові цінні папери змінюються якісно з плином часу у міру наближення терміну погашення, і тому важливо визнати, що збільшення їх вартості у зв'язку з накопиченням нарахованих відсотків не є змінами ціни і не призводить до створення доходу від збільшення вартості.
- 656 Ціни на довгострокові цінні папери з фіксованими процентами також змінюються. Проте, при зміні ринкових процентних ставок ціни змінюються обернено пропорційно до рухів процентних ставок. Чим ближче термін погашення цінного паперу, тим нижчий вплив зміни процентної ставки на ціну окремого довгострокового боргового цінного паперу. Зміни цін на довгострокові боргові цінні папери, що пов'язані зі змінами ринкових процентних ставок, являють собою зміни цін, а не кількісні зміни. Тому вони призводять до нарахування доходів і збитків від зміни вартості як для емітентів, так і для власників боргових цінних паперів. Підвищення процентних ставок призводить до створення номінальних доходів від зміни вартості для емітента боргового цінного паперу та однакової суми номінальних збитків від зміни вартості для власника, і навпаки, якщо
- 657 відбувається падіння процентних ставок.
Купонні платежі та платежі за основною сумою боргових цінних паперів з плаваючою процентною ставкою прив'язані до загального індексу цін на товари та послуги, як-от індекс споживчих цін, процентних ставок, як-от ставки EURIBOR, LIBOR чи прибутковості облігацій, або ціни активу.
- Коли суми купонних платежів та/або основної суми пов'язані з загальним чи поширеним індексом цін, зміна вартості основної суми з початку до кінця певного звітного періоду в результаті рухів відповідного індексу розглядається як відсотки, нараховані в цей період, на додаток до будь-яких процентів, що підлягають сплаті за цей період.
- Якщо індексація сум, що підлягають сплаті в кінці строку, включає в себе складову доходу від збільшення вартості, як правило, індексація на основі однієї, вузько визначеною статті, будь-яке відхилення відповідного індексу від курсу, що очікувався спочатку, призводить до нарахування доходів і збитків від зміни вартості, які зазвичай не будуть компенсовані протягом терміну інструменту.
- 658 Номінальні доходи й збитки від зміни вартості можуть нараховуватися на короткострокові боргові цінні папери в такий же спосіб, як і на довгострокові боргові цінні папери. Однак, оскільки короткострокові боргові цінні папери мають набагато коротший термін, доходи від зміни вартості внаслідок змін процентних ставок, як правило, є набагато меншими від довгострокових боргових цінних паперів з однаковою номінальною вартістю.

Кредити (AF.4)

- 6.59 Ситуація з валютою і депозитами поширюється і на кредити, які не торгуються. Проте, коли існуючий кредит продається іншій інституційній одиниці, списання кредиту на суму різниці між ціною погашення і ціною угоди відображається на рахунку переоцінки продавця і покупця в момент угоди .

Акції акціонерних й інвестиційних фондів (AF.5)

- 6.60 Бонусні акції збільшують кількість акцій і номінальну вартість випущених акцій, але самі по собі не змінюють ринкову вартість всієї сукупності акцій. Така ж умова стосується і дивідендів на акції, які представляють собою пропорційний розподіл додаткових акцій корпорації власникам звичайних акцій. Бонусні акції і дивіденди в формі акцій не відображаються на рахунку взагалі. Тим не менш, такі емісії покликані підвищити ліквідність акцій на ринку і, отже, в результаті цього загальна ринкова вартість випущених акцій може зрости: будь-яка така зміна відображається як номінальний дохід від зміни вартості.

Страхування, пенсійні і стандартизовані гарантійні схеми (AF.6)

- 6.61 Коли резерви і права на страхування, пенсійні і стандартизовані гарантійні схеми виражені в національній валюті, то номінальні доходи і збитків відсутні, так само, як і для валюти чи депозитів та кредитів. Щодо активів, які використовуються фінансовими інститутами для виконання зобов'язань, виникають доходи й збитки від зміни вартості.
- 6.62 Зобов'язання перед власниками страхових полісів та бенефіціарами змінюються в результаті операцій, інших змін обсягу та переоцінок. Переоцінки виникають в результаті змін основних припущень моделі в актуарних розрахунках. Ці припущення стосуються облікової ставки, розміру заробітної плати та рівня інфляції.

Похідні фінансові інструменти та опціони працівників на акції (AF.7)

- 6.63 Вартість похідних фінансових інструментів може змінюватися в результаті зміни вартості базового інструменту, змін волатильності ціни базового інструменту або наближення дати виконання чи закінчення терміну. Всі ці зміни вартості похідних фінансових інструментів та опціонів працівників на акції розглядаються як зміна ціни і відображаються як переоцінки.

Інша дебіторська/кредиторська заборгованість (AF.8)

- 6.64 Ситуація з національною валютою, депозитами і кредитами поширюється і на іншу дебіторську/кредиторську заборгованість, що не торгується. Однак при продажу існуючого торгового кредиту іншій інституційній одиниці різниця між ціною погашення і ціною операції відображається як переоцінка на момент операції. Проте, оскільки торгові кредити, як правило, мають короткий термін, продаж торгового кредиту може означати створення нового фінансового інструменту.

Активи в іноземній валюті

- 6.65 Вартість активів і зобов'язань, виражених в іноземній валюті, визначається за їх поточною ринковою вартістю в іноземній валюті, переведеній в національну валюту за поточним обмінним курсом. Тому номінальні доходи і збитки від зміни вартості можуть виникнути як від зміни ціни активу, так і від обмінного курсу. Загальна сума доходів і збитків від зміни вартості, що нараховується протягом звітного періоду, розраховується шляхом віднімання суми операцій і інших змін обсягу від різниці між балансовими значеннями на початок і кінець звітного періоду. Для цієї цілі, операції з активами та зобов'язаннями, вираженими в іноземній валюті, перераховуються в національну валюту за обмінним курсом на момент здійснення операції, а балансові значення на початок і кінець звітного періоду перераховуються за курсом, чинним на дату складення балансу. Це означає, що загальна сума операцій у вигляді чистого придбання (придбання мінус вибуття), що виражені в іноземній валюті, по суті, конвертується за середньозваженим курсом, в якому вагам присвоюються значення операцій, що проводяться в різні дні.